

proti velikim podjetnikom so bile stavke. Često se je trdilo, da so te stavke s tem, ker so ustavile podjetje in vsled tega vzele za nekaj časa delavcem plačo, več škodile nego koristile. To pa večinoma ni res. Kakor je Anglež Thornton prepričevalno dokazal, so stavke znatno zvišale delavsko plačo. Ta se je povzdignila v zadnjih štirideset letih, kar so pričele Trades-Unions svoje delovanje, v nekaterih krajih za 50 odstotkov,

v mnogih drugih za 25—30 in v vseh vsaj za 15 odstotkov. Thornton tudi opozarja, da so bili sicer delavci pri stavkah na videz premagani, da se jim je pa vendar vsled stavk povsod kmalu potem dovolila višja plača, tako da je bil poraz samo dozdeven. Po vzgledu teh Trades-Unions so se sedaj tudi na Nemškem ustanovile zadruga. Te težnje, da se pravično zviša plača, se gotovo ne smejo zametovati. Da dobi človeško delo

Transvaal: Johannesburg. (Commissioner-Street.)

primerno plačo, to zahteva pravičnost in krščanstvo.“¹⁾

A tudi te težnje morajo biti ozko zvezane z religijo in npravnostjo. Najprej se morajo zavedati delavci, da ima tudi plača svoje naravne meje in če bi stopila preko teh mej, bi njim samim škodovala. Duševni in gmotni kapital bi se odtegnil podjetjem,

¹⁾ Kettelerjevo sodbo o stavkah smo po besedi navedli, ker se nam zdi zelo pomenljiva.

kjer bi ne imel zadostnega dobička. Potem pa tudi delo poneha. — Najvišja plača bi nič ne izdala, če ni delavec zmeren in varčen. Jedna največjih nevarnostij za delavca je pijančevanje. Gostilne mu vzamejo težko prisluženi denar. Umljivo je, da si ubogi trpin, ki dolgo vrsto ur dela jedno in tisto delo, išče razvedrila in sicer najrajši v nezmerenosti in razuzdanosti. Treba mu je krepke npravne moči, da se premaga. Kdor hoče, da